

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
Клуб посланика СДП БиХ

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE
PREDSTAVNIČKI / ZASTUPNIČKI DOM
Klub poslanika/zastupnika SDP BiH

Sarajevo, 24.12.2025.godine

**KOLEGIJU PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH**
n/r članova Kolegija

BOSNA I HERCEGOVINA PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO			
PRIMLJENO:		24-12-2025	
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01-	10-1-	2800	125

Na osnovu člana 166. stav (1) i člana 170. stavovi (1) i (2) Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 79/14, 81/15, 97/15, 78/19, 26/20, 53/22, 59/23, 87/23, 50/24, 73/24 i 56/25), podnosim poslaničku

INICIJATIVU

prema Vijeću ministara Bosne i Hercegovine u svrhu pokretanja procedure zaključenja bilateralnog Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o provedbi ESPOO konvencije u vezi sa lociranjem nuklearnih postrojenja i objekata za skladištenje nuklearnog otpada u blizini državne granice Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske sa ciljem obustavljanja daljih aktivnosti Republike Hrvatske na uspostavi Centra za skladištenje radioaktivnog otpada na Trgovskoj gori, mikrolokacija Čerkezovac.

Obrazloženje:

Problem namjeravane izgradnje Centra za odlaganje radioaktivnog otpada na Trgovskoj gori, mikrolokacija Čerkezovac, predstavlja ozbiljan ekološki i zdravstveni problem za preko 250.000 građana Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske. Navedeno će imati katastrofalne posljedice, ne samo po živote građana, već i po rijeku Unu koja je u gornjem dijelu toka dio Nacionalnog parka „Una“, dok je u dijelu toka u neposrednoj blizini Trgovske gore dio Parka prirode „Una“. Posljedično, izgradnja centra za odlaganje radioaktivnog otpada će imati uticaj na Savu, Dunav, te Crno more i područja koja gravitiraju ka istim.

Treba naglasiti da su vlasti Bosne i Hercegovine u proteklom periodu u više navrata nastojale da ostvare saradnju sa vlastima Republike Hrvatske, kako u domenu davanja komentara i mišljenja na ranije provede aktivnosti, tako i u pogledu uključivanja Bosne i Hercegovine u aktivnosti koje su imale za cilj odlaganje radioaktivnog otpada na Trgovskoj gori. Međutim, svi pokušaji saradnje u vezi sa namjerom da se zaustave aktivnosti izgradnje odlagališta radioaktivnog otpada su propali. Na koncu, u 15. decembra 2025. godine Sabor Republike Hrvatske donio je Zakon o izgradnji Centra za zbrinjavanje radioaktivnog otpada čime su se stvorile formalno-pravne pretpostavke za izgradnju navedenog odlagališta.

Istovremeno, treba naglasiti da su Republika Hrvatska i Bosna i Hercegovina potpisnice međunarodnih dokumenata kojim se uređuju pitanja dobrosusjedskih odnosa u smislu aktivnosti koje mogu imati negativne posljedice na okoliš (ESPOO i Arhuska konvencija). Ipak, bez obzira na

navedene međunarodne pravne akte vlasti Republike Hrvatske i dalje provode aktivnosti usmjerene ka izgradnji odlagališta radioaktivnog otpada na Trgovskoj gori, mikrolokacija Čerkezovac. Na koncu, ne smije se iz vida izgubiti činjenica da su vlasti Republike Slovenije ponudile vlastima Republike Hrvatske potpisivanje sporazuma na osnovu kojeg bi se zbrinjavanje radioaktivnog otpada iz NE Krško, kojeg treba zbrinuti Republika Hrvatska, uskladištio u za to posebno izgrađene silose na lokalitetu Vrbina (Republika Slovenija) u blizini nuklearne elektrane Krško, što je Republika Hrvatska odbila iz finansijskih razloga. Postavlja se pitanje da li cijena koštanja izgradnje prikladnog silosa na teritoriji Republike Slovenije smije biti opravdanje za ugrožavanje 250.000 građana Bosne i Hercegovine i Hrvatske, te prirode u cjelini.

U vezi sa navedenim ističemo neke od odredbi ESPOO konvencije:

Član 2.

(1) Potpisnice će pojedinačno ili zajednički poduzeti sve prikladne i efikasne mjere za sprečavanje, smanjenje i kontrolu značajnih negativnih utjecaja planiranih aktivnosti na okoliš preko granica države.

(3) Zemlja porijekla treba osigurati da se u skladu s odredbama ove Konvencije izvrši procjena utjecaja na okoliš prije donošenja odluke da se odobri ili izvrši planirana aktivnost iz Priloga I. koja bi mogla izazvati značajne negativne posljedice preko granica države.

(4) Zemlja porijekla treba u skladu s odredbama ove Konvencije osigurati da pogodene zemlje budu obaviještene o planiranoj aktivnosti iz Priloga I. koja bi mogla izazvati negativne posljedice preko granica države.

Član 4.

IZRADA DOKUMENTACIJE ZA PROCJENU UTJECAJA NA OKOLIŠ

1. Dokumentacija o procjeni utjecaja na okoliš koja se dostavlja nadležnom tijelu zemlje porijekla treba sadržavati u najmanju ruku informacije navedene u Prilogu II.

2. Zemlja porijekla treba dostaviti pogodenoj zemlji dokumentaciju o procjeni utjecaja na okoliš putem zajedničkog tijela ako takvo postoji. Zainteresirane zemlje trebaju organizirati da se na područjima koja bi mogla biti zahvaćena dokumentacija razdijeli tijelima i javnosti pogodene zemlje, te da se mišljenja dostave nadležnom tijelu zemlje porijekla, bilo neposredno tom tijelu, bilo preko zemlje porijekla kada je to prikladno, i to u razumnom roku prije nego što se donese konačna odluka o planiranoj aktivnosti.

Član 5.

RAZGOVORI NA TEMELJU DOKUMENTACIJE O PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ

Po dovršenju dokumentacije o procjeni utjecaja na okoliš zemlja porijekla treba bez nepotrebnog odlaganja započeti razgovore sa pogodnom zemljom koji će se između ostalog odnositi na mogući utjecaj planirane aktivnosti i mjera za smanjenje ili uklanjanje tog utjecaja preko granica države. Razgovori se mogu odnositi na:

(a) moguće alternative na planiranu aktivnost, uključujući alternative koje nisu neka aktivnost, te moguće mjere za ublažavanje značajnih negativnih utjecaja preko granica države i za praćenje posljedica tih mjera na teret zemlje porijekla,

(b) ostale oblike moguće međusobne pomoći u smanjivanju svakog značajnog negativnog utjecaja planirane aktivnosti preko granica država;

(c) sve druge pripadajuće probleme u vezi s planiranom aktivnosti.

Na početku tih razgovora potpisnice trebaju dogovoriti razuman vremenski rok za trajanje razgovora. Sve ovakve razgovore može voditi odgovarajuće zajedničko tijelo, ako takvo postoji.

Član 8.

BILATERALNA I MULTILATERALNA SURADNJA

Potpisnice mogu održavati postojeće ili sklapati nove bilateralne ili multilateralne ugovore ili druge sporazume kako bi izvršile svoje obveze iz ove Konvencije. Ti ugovori ili drugi sporazumi mogu se temeljiti na elementima navedenim u Prilogu VI.

Član 15.

RJEŠAVANJE SPOROVA

(1) Ako između dvije ili više potpisnica dode do spora u vezi sa tumačenjem ili primjenom ove Konvencije, one trebaju potražiti rješenje kroz pregovore ili bilo kojom drugom metodom rješavanja sporova koja je prihvatljiva za strane u sporu.

(2) Kod potpisivanja, ratificiranja, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja ovoj Konvenciji, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, svaka potpisnica može pismeno izjaviti depozitaru da za sporove koji neće biti riješeni u skladu sa stavkom 1. ovog Člana prihvaća jedan ili oba dolje navedena načina rješavanja spora kao obvezujuće za svaku potpisnicu koja prihvaća istu obvezu:

(a) prosljeđivanje spora pred Međunarodni sud,

(b) arbitražu u skladu s postupkom navedenim u Prilogu VII. 3. Ako su strane u sporu prihvatile oba načina za rješavanje sporova kako je navedeno u stavu 2. ovoga Člana, spor se može proslijediti samo Međunarodnom sudu, ako strane nisu dogovorile drugačije.

PRILOG VI.

ELEMENTI BILATERALNE I MULTILATERALNE SURADNJE

1. Tamo gdje je to prikladno, zainteresirane zemlje mogu utvrditi institucionalne mehanizme ili proširiti mandat postojećih institucionalnih mehanizama u okviru bilateralnih i multilateralnih sporazuma kako bi se omogućilo puno djelovanje ove Konvencije.

2. Bilateralni i multilateralni sporazumi ili drugi mehanizmi mogu obuhvaćati:

(a) sve dodatne zahtjeve za provođenje ove Konvencije, vodeći računa o specifičnim uvjetima dotičnog područja,

(b) institucionalne, administrativne i druge mehanizme koji se uspostavljaju na osnovi uzajamnosti i istovjetnosti,

(c) uskladjivanje politike i mjera za zaštitu okoliša kako bi se postigla što je moguće veća sličnost među standardima i metodama koje se odnose na provođenje procjene utjecaja na okoliš,

(d) metode za izradu, unapređenje i/ili uskladenje pri utvrđivanju, mjerenju, predviđanju i procjeni utjecaja; te pri analizi poslije projekta,

(e) metode i programi za izradu i/ili unapređenje kod prikupljanja, analize, pohranjivanja i pravovremenog širenja usporedivih podataka koji se odnose na kvalitetu okoliša, kako bi se osigurao ulaz u procjenu utjecaja na okoliš,

(f) utvrđivanje praga razine i specifičnih kriterija za određivanje značaja utjecaja preko granica države koji se odnose na lokaciju, prirodu ili veličinu planiranih aktivnosti, a na koje će se primijeniti procjena utjecaja na okoliš u skladu s odredbama ove Konvencije; te utvrđivanje kritičnih vrijednosti onečišćenja preko granica države,

(g) provođenje zajedničke procjene utjecaja na okoliš, tamo gdje je to prikladno, izradu zajedničkih programa praćenja, međusobno kalibriranje uređaja za praćenje i uskladjivanje metodologije sa ciljem da se podaci i dobivene informacije učine kompatibilnima.

Dakle, iz svega navedenog proizilazi zaključak da bez obzira što Bosna i Hercegovina kao država koja je izložena negativnim efektima izgradnje odlagališta radioaktivnog otpada ima mogućnost da pokrene postupke pravne zaštite pred Međunarodnim sudom, cijenimo da je potrebno u skladu sa članom 8. ESPOO konvencije tražiti rješenje kroz bilateralnu saradnju na osnovu koje bi vlasti Republike Hrvatske odustale od izgradnje predmetnog odlagališta na Trgovskoj gori, mikrolokacija Čerkezovac.

Poslanik SDP BiH

Albin Muslić

